

Pécsi Törvényszék

PÁLYAMŰ

**Az Országos Bírósági Hivatal elnökének
a Bírósági Közlöny 2015/1.számában meghirdetett
pályázata alapján, a Pécsi Törvényszék
elnöki állásának betöltésére**

Készítette:

Dr. Rendeki Ágnes

a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elnöke,

a Pécsi Törvényszék megbízott elnöke

Pécs, 2015. március 25.

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés.....	1
II. A Pécsi Törvényszék vezetésével, az ítélkezéssel, a bíróságok működésével és az igazságszolgáltatás nyilvánosságával összefüggő igazgatási vezetői feladatok tervezése.....	1
Az ítélkezés időszerűsége és megalapozottsága	
1. Rövid összefoglaló a Pécsi Törvényszék és az illetékességi területén működő bíróságok ítélkezésének időszerűségéről és megalapozottságáról a 2014-es évben.....	3
2. Hosszú távú tervek a civilisztikai ügyszakban a törvényszék első fokán az egy tárgyaló tanácsra jutó befejezett ügyek számának növelése, valamint a folyamatban maradt ügyek egy tanácsra jutó számának csökkentése érdekében.....	5
3. Hosszú távú tervek a büntető ügyszakban a törvényszék első fokán az egy tárgyaló tanácsra jutó folyamatban maradt ügyek számában történt emelkedés megállítása és csökkentése érdekében.....	7
III. Az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás	
1. A gazdálkodás főbb szempontjai 2014-ben.....	10
2. Az emberi erőforrásokkal való hatékonyabb gazdálkodás szempontjai és jövőbeni tendenciái.....	11
IV. Tárgyi és pénzügyi erőforrásokkal való gazdálkodás	
1. A 2014-es év főbb költségvetési mutatói, valamint a bíróságokon felmerült és megoldásra váró feladatok.....	12
2. A tárgyi és pénzügyi erőforrásokkal való gazdálkodás körében a rövid- és hosszú távú tervek és azok megvalósítását szolgáló lehetőségek.....	14
V. A bírósági integritás	
1. A 2014-ben indult perek és eljárások.....	15
2. Együttműködés a helyi bírósági - civil szervezetekkel.....	15
3. A Bírói Etikai Kódex 2015. január 1-én lépett hatályba.....	16
4. A bírói életpályamodell új koncepciója, a bírák és igazságügyi alkalmazottak javadalmaztatása.....	16
VI. A bírósághoz való hozzáférés	
1. Az ún. "e-bíróság" rendszerének kialakítása és távlatai.....	18
2. A bírósághoz való hozzáférés egyéb elemei.....	22
VII. Központi és a törvényszék által szervezett képzések	
1. Központi képzések.....	23
2. Helyi képzések.....	24

3. Költséghatékony együttműködés a képzés különféle formáiban más bíróságokkal és intézményekkel.....	25
---	----

VIII. A Pécsi Törvényszéket és az illetékességi területén működő helyi bíróságokat egységesen érintő közös programok

1. Tanúgondozás, áldozatvédelem.....	26
2. Gyermekközpontú igazságszolgáltatás.....	27
3. Bírósági közvetítés.....	27
4. Nyitott bíróság.....	28
Záró gondolataim.....	29

I.

Bevezetés

1. Pályaművem keretei adottak, alapjaiban és tartalmában megfelel az OBH elnöke által a 61/2015. (II.5.) OBHE számú határozatban megjelölt szempontoknak. Ennek nyomvonalát követve fejtem ki, a Pécsi Törvényszék és az illetékességi területén működő bíróságok egyedi sajátosságait is figyelembe véve, a bíróságok működésével, működtetésével összefüggő rövid - és hosszú távú terveimet, melyek ismertetését megelőzően rámutatok a - véleményem szerint - megoldásra váró problémákra és a működés azon területeire, ahol a folyamat fejlesztésére, újítások bevezetésére és változtatásra nyílik lehetőség.
2. Helyenként, *a teljesség érdekében*, a jelenlegi állapot ismertetését megelőzően, a korábbi történések és események rövid összefoglalóját adom.
3. Valamennyi, pályázatomban később kifejtendő gondolat és terv - az OBHE határozat iránymutatása szerint - megfelel az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kijelölt *stratégiai céloknak*, melyek az alábbiak:
 - a bíróságok alkotmányos kötelezettségüket teljesítsék – a független bírák időszerűen és magas színvonalon ítélkezzenek,
 - az emberi erőforrások optimális elosztása és hasznosítása,
 - a tárgyi feltételek biztosítása, optimális elosztása és hasznosítása,
 - a bírósági szervezet integritása, az ítélkezési és igazgatási munka átláthatósága, kiszámíthatósága,
 - a bírósághoz való hozzáférés egyszerűsítése és
 - a képzési rendszer fejlesztése, a többi hivatásrenddel való együttműködés.
4. Az egyszerűbb áttekinthetőség érdekében, az egyes témaköröket taglaló fejezetek végén ismertetem kapcsolódó terveimet és az azokat alátámasztó érveimet.

II.

**A Pécsi Törvényszék vezetésével, az ítélkezéssel,
a bíróságok működésével és az igazságszolgáltatás nyilvánosságával összefüggő
igazgatási vezetői feladatok tervezése**

A Pécsi Munkaügyi Bíróság – később: Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (PKMB) – elnökeként 2012. május 2-től megbízott elnökként, majd 2013. január 1. napjától 2018. december 31-ig szóló kinevezés alapján látok el igazgatási teendőket.

2014. június 1-től, megbízott elnökként a Pécsi Törvényszék igazgatási vezetője vagyok, határozott időre szólóan.

A fentieket megelőző kb. két évtizedben ítélkező bíróként dolgoztam büntető, polgári, később munkaügyi-közigazgatási ügyszakokban, mely idő alatt - bár igazgatási feladatokat nem végeztem - mégis határozott elképzelésem alakult ki azokról a vezetői/vezetési módszerekről, melyeket a mai napig sajátomnak érzek.

Meggyőződésem, hogy az igazgatási-vezetői feladatok ellátása során az együttműködés, a folyamatos konzultáció és információcsere, mind horizontális, mind vertikális irányban elengedhetetlen. A bírói szervezet Magyarországon egységes egészet alkot és a törvényszék, valamint a helyi bíróságok szorosan tagozódnak e szervezetbe. A törvényszék vezetésének ezt folyamatosan szem előtt kell tartania, annál is inkább, mert a közös célok meghatározása, a súlyozott döntések és elhatározások az OBH szintjén születnek. A jogszabályi előírások mellett az igazgatási vezetés számára irányadóak az OBH határozatai, utasításai és ajánlásai.

Az utóbbi években lényegesen megkönnyíti az OBH-val, a helyi bíróságok vezetőivel, a bírakkal és az igazságügyi alkalmazottakkal a kölcsönös információcserét az egyre korszerűbb, központi fejlesztések alapján kialakított számítógépes rendszer. A problémák, kérések, egyéb jelzések *közvetlenül eljuthatnak* az igazgatási vezetőkhez, bármelyik szinten.

Már a PKMB elnökeként is a demokratikus-konzultatív vezetési stílust, az alapvetően emberi megközelítést ítéltem a legcélravezetőbb módszernek igazgatási feladataim ellátása során, és azt tudatosan alkalmaztam is.

Az adott szervezetet érintő döntések meghozatala végső soron mindig az egyszemélyi vezető felelőssége, mely felelősséget a törvény (Bszi.) delegálja - pontosan meghatározott körben - a törvényszék elnökére.

Azonban a döntést megelőző, *előkészítő* folyamatok során szükségesnek ítéltem és ítélem a bíróságok vezetőinek, az érintett bírának, és más alkalmazottaknak, valamint a bírósági civil szervezeteknek a bevonását a megoldások kidolgozásába, úgyszintén a kitűzött cél, vagy feladat *megvalósítási* fázisaiba is. Tudatosan építettem munkatársaim közreműködésére, ennek során feladatomban tekintettem az irányvonalak egyértelmű meghatározását és azt, hogy megfelelő kommunikációval lelkesedést, motiváltságot ébresszek kollégáimban, hogy kialakuljon bennük az elkötelezettség az adott feladat iránt és felelősségvállalás az együttműködés eredményéért. Úgy gondolom, azok a megfelelő vezetői döntések és iránymutatások, melyeket meggyőzéssel és nem a kényszer erejével fogadnak el az érintett beosztott bírósági vezetők, bírák, és a bírósági alkalmazottak is.

A vezetői módszerek közül szükségesnek ítélem a problémák őszinte megbeszélését és feltárását, a feladatok és az előrehaladás irányának *világos* megfogalmazását, mely a vezető részéről is előzetes és alapos felkészülést igényel. Amennyiben erre lehetőség volt, mindig az emberi és szakmai szempontok alapján *leginkább alkalmas munkatársat* törekedtem kiválasztani az adott feladat elvégzésére, figyelembe véve az ő érdeklődési körét,

szaktudását, kompetenciáit és készségeit. A megfelelő hangnem, az egymást értő és megértő kommunikáció is alakítja azt a kapcsolatot a vezető és munkatársai között, mely a közös munka sikerét garantálja.

Nagyobb volumenű tervek megvalósítása, fontos célok kitűzése és elérése, egymástól eltérő szempontok ötvözését kívánó problémák megoldása során a fenti követelmények szerint felállított *munkacsoportot* tekintem az eredményesség egyik zálogának. Ez a fajta szerveződés egy-egy projekt megvalósítására, egyaránt sikerélmény az abban résztvevőknek, mert sajátjuknak érzik a feladatot és motiváltak a legjobb teljesítmény nyújtásában, de kétszeresen üdvös a vezetés számára is, mert a megfelelő ember képességei ilyen módon a legmegfelelőbb közegben kerülnek kiaknázásra és a közös munka - nagy valószínűséggel – a várt eredményt hozza.

Az előzőek mellett a feladat teljesítésének figyelemmel kísérése, az ellenőrzés, a számonkérés és az *elismerés is* része a vezetői kompetenciáknak, legyen szó az ítélkezés színvonaláról és időszerűségéről, vagy az egyszerűbb napi ügyintézési teendőkről.

Az elmúlt kb. 2 és fél éves igazgatási-vezetői megbízatásom alatt a fenti elvek szerint vezettem és irányítottam a PKMB-t és a Pécsi Törvényszéket – utóbbit az OBH munkatársai, a kollégiumvezetők, a vezetői feladatokkal megbízott bírák, a helyi bíróságok elnökei és a többi munkatársam hathatós közreműködésével. Természetesen magam is folyamatosan tapasztalatokat gyűjtöttem.

Meg kell említenem, hogy a Pécsi Törvényszék igazgatása során a korábbi vezetés által kimunkált és jól bevált adminisztratív és egyéb módszerek jelentős részét változtatás nélkül alkalmaztam, munkatársaimmal az általuk felépített kapcsolatrendszer további működtetését szorgalmaztuk és az eltelt viszonylag rövid idő alatt igyekeztünk azt, - ahol arra lehetőség volt - bővíteni is.

Az ítélkezés időszerűsége és megalapozottsága

1. Rövid összefoglaló a Pécsi Törvényszék és az illetékességi területén működő bíróságok ítélkezésének időszerűségéről és megalapozottságáról a 2014-es évben.* (*Az adatok helyenként eltérnek a Pécsi Törvényszék 2014. évi működéséről szóló 2015. El.II.D.16. számú tájékoztatóban szereplő adatoktól, figyelemmel arra, hogy azok időközben, a teljes évi adatok birtokában, pontosításra kerültek.)

1.1. Időszerűség:

A 2014. évben összességében 24,42%-kal kevesebb ügy **érkezett** a Pécsi Törvényszék illetékességi területén működő bíróságokra, mint 2013-ban. Ezen belül a peres ügyek száma 43,59%-kal, míg a nempereseké 9,77%-kal csökkent.

A **befejezett** ügyek száma 22,2%-kal maradt el a 2013-as bázisévhez viszonyítva. A peres ügyek befejezésének száma 44,66%-kal maradt el a 2013. évihez képest, míg a nemperes ügyek befejezésének száma közel négyszeresére emelkedett.

A **folyamatban** maradt ügyek száma **összességében 9,81%-kal**, a peres ügyeké 15,01%-kal **csökkent**, a nempereseké 245,41%-kal **emelkedett**.

A **helyi bíróságokra érkezett** peres ügyek száma - a gazdasági pereket kivéve - minden ügyszakban csökkent. A büntető ügyszakban 18,63%-kal, a polgári ügyszakban 0,49%-kal, a közigazgatási ügyszakban 32,41%-kal, a munkaügyi ügyszakban 25,42%-kal.

A **peres** ügyekben a **befejezések** száma is csökkent 2014-ben, a polgári ügyszakban 6,6%-kal, a büntető ügyszakban 12,6%-kal, a közigazgatási ügyszakban 19%-kal, míg a munkaügyi ügyszakban 35,9%-kal.

A **folyamatban** maradt ügyek száma - a büntető és a munkaügyi peres ügyek kivételével, amelyek száma 8,6%-kal, illetve 11,4%-kal csökkent -, polgári ügyszakban 16,3%-kal, gazdasági ügyszakban 32,2%-kal, közigazgatási peres ügyek esetében 34%-kal emelkedett.

Törvényszéki elsőfokon a civilisztikai ügyszak 47,04%-os peres **ügyérkezés** növekedésével szemben, a büntető peres ügyek száma 36,84%-kal, a cégügyek 49%-kal, a felszámolási és csődügyek száma 4,42%-kal csökkent.

A **befejezések** aránya a civilisztikai ügyszakban 69,01%-kal emelkedett, a büntető ügyszakban 6,67%-kal, a cégügyekben 43,91%-kal, a felszámolási és csődügyekben 28,2%-kal csökkent.

A **folyamatban** maradt peres ügyek száma, a felszámolási és csődügyek kivételével, ahol 4,28%-os emelkedés következett be, minden ügyszakban csökkent.

A **törvényszéki másodfokú** eljárások érkezése a 2014. évben összességében csökkent, a büntető peres ügyeké 0,79%-kal, a civilisztikai peres ügyeké 14,98%-kal.

A **befejezések** száma mindkét ügyszakban csökkent, a büntető ügyszakban 15,06%-kal, a civilisztikai ügyszakban 21,14%-kal.

A **folyamatban** maradt ügyek száma a 2013. évihez viszonyítva büntető ügyszakban 39,52%-kal emelkedett, a civilisztikai ügyszakban 6,38%-kal csökkent.

- Az **ügyforgalmat** az előző évhez képest jelentősen befolyásolta a folyamatban maradt cégügyek 49%-os, az érkezett ügyek közül a közigazgatási perek 32%-os, a munkaügyi perek 25%-os, a járásbíróságok büntető peres ügyeinek 18%-os csökkenése, illetve a törvényszéki polgári elsőfokú ügyérkezés 54%-os emelkedése.
- A **befejezett** ügyek számát jelentősen befolyásolta - annak ellenére, hogy a törvényszéki gazdasági fellebbezett ügyekben 22%-kal, a törvényszéki polgári elsőfokú peres ügyekben pedig 84,2%-kal emelkedett a befejezések aránya -, hogy járásbírósági szinten, minden ügyszakban csökkent a befejezések száma, akárcsak - a törvényszéki másodfokú büntető és az előzőekben hivatkozott P+G pereket leszámítva - a civilisztikai ügyekben.

Össességében a befejezett ügyek száma 22,2%-kal, a befejezett peres ügyek száma 45%-kal csökkent.

- A **folyamatban** maradt ügyek száma **kevesebb** az előző évhez viszonyítva, de ezen belül emelkedett a másodfokú törvényszéki büntető ügyek száma 39,5%-kal, a

közigazgatási ügyek száma 34%-kal, és a helyi bíróságokon folyamatban maradt gazdasági ügyek száma 34,2%-kal. A bíróságokon - a büntető peres ügyek kivételével - minden ügyszakban emelkedett a folyamatban maradt ügyek száma.

- Az ítékezés **időszerűségét** tekintve 2014-ben büntető ügyszakban a bíróságokon a perek 82,9%-a, törvényszéki elsőfokon 73,8%-a, másodfokon 98,2%-a **1 éven belül** befejeződött. A civilisztikai ügyszakban a bíróságokon a perek 89,9%-a, törvényszéki elsőfokon 80,1%-a, míg másodfokon 99,6%-a fejeződött be 1 éven belül. A közigazgatási ügyek 91,5%-a, míg a munkaügyi ügyek 83,7%-a fejeződött be 1 éven belül. A folyamatban maradt perek 17,8%-a **1 éven túli** a bíróságok büntető ügyszakában, míg civilisztikai ügyszakban ez a szám 14,1%. A munkaügyi perek 10,4%-a, a közigazgatási ügyek 17,1%-a 1 éven túli. Törvényszéki másodfokon civilisztikai ügyszakban nincs, de büntető ügyszakban is csak 1,7%-os az 1 éven túli perek aránya. A törvényszéki elsőfokon folyamatban maradt büntető perek 41,4%-a, míg a civilisztikai ügyek 33%-a 1 éven túli.

1.2. Megalapozottság:

A Pécsi Törvényszéken a polgári, gazdasági, büntető, közigazgatási, munkaügyi, szabálysértési peres és nemperes fellebbezett ügyeket tekintve megállapítható, hogy 2014. évben 143 üggyel kevesebb került elbírálásra, mint 2013-ban. Ez a 2013-as másodfokú befejezett ügyekhez képest 5,8%-os csökkenést jelent.

A törvényszéki másodfokú eljárás eredményeként 1360 ügy helyben-hagyással, míg 111 hatályon kívül helyezéssel zárult.

2013. évhez viszonyítva 3,2%-kal csökkent a helybenhagyások, és 11,1%-kal emelkedett a hatályon kívül helyezések száma.

Az ügyszakokat elkülönítve megállapítható, hogy a nemperes eljárásokat tekintve nagyságrendileg nem változott a helybenhagyások illetve a hatályon kívül helyezések száma, illetve aránya.

A peres eljárások között kisebb mértékben **csökkent a helybenhagyott** polgári (3,4%) és munkaügyi (8,4%) ügyek száma, míg jelentősen csökkent, 29,5%-kal a gazdasági, 22,8%-kal a büntető és 27,8%-kal a közigazgatási ügyek száma.

A **hatályon kívül helyezések** száma ugyanakkor a büntető peres ügyek kivételével, ahol 12,5%-os csökkenés volt kimutatható, jelentősen **emelkedett**.

A polgári ügyszakban 11,4%-kal, a gazdasági peres eljárásokban 4,92%-kal, míg a munkaügyi peres eljárásokban 49%-kal.

2. Hosszú távú tervek a civilisztikai ügyszakban a törvényszék első fokán az egy tárgyaló tanácsra jutó befejezett ügyek számának növelése, valamint a folyamatban maradt ügyek egy tanácsra jutó számának csökkentése érdekében:

2.1.Ügyforgalom:

1. A Pécsi Törvényszékre 2014. évben 597 civilisztikai (P+G) peres ügy **érkezett**, ami 47,04%-os **növekedést** jelentett a 2013. évi érkezéshez képest. Az érkezések elmúlt 4 éves adatait áttekintve megállapítható, hogy a 2011-es évhez képest 21,58%-os, a 2012-es évhez képest pedig 36,9%-os növekedés következett be.
 2. A Pécsi Törvényszék adatait összevetve az **országos** átlaggal, megállapítható, hogy az egy bíróra jutó **havi érkezés** 2010-ben az országos átlag 82,8%-a, 2011-ben 78,9%-a, 2012-ben 91,15%-a, 2013-ban 99,4%-a volt. A 2014-es esztendőben ez az arány **109,6% volt**, tehát a megyei szinten kiugró érkezés azt is jelentette, hogy ezzel az országos átlagot meghaladó érkezés jutott 1-1 bíróra.
 3. A tárgyaló **bírák száma** is jelentősen változott az elmúlt években. Míg 2010-ben 6 bíró tárgyalta az első fokú civilisztikai ügyszakban, addig ezt követően évente csökkent a számuk, a *statisztikai értelemben* vett 5,91-ről 5,06-ra, majd 2,45-re, míg 2014-ben ez az arány 2,98 bíró volt.
 4. A **havi befejezéseket** vizsgálva, a Pécsi Törvényszéken a 2014. évben 69,01%-os **növekedés** következett be az előző évhez viszonyítva. Az **országos** adatokhoz viszonyítva, míg a 2010. és 2013-as évek közötti időszakban az egy bíróra jutó havi befejezés 12,4%-kal, 21,1%-kal, 18,2%-kal és 5,4%-kal elmaradt az országos átlagtól, addig a 2014. évben 4,5%-kal az **országos átlag felett** teljesítettek a bírák.
 3. Az **egy bíróra jutó** ügyek számát tekintve, 2010-ben az országos átlag 53,2%-a, 2011-ben 52,2%-a, 2012-ben 74,1%-a, 2013-ban 106,4%-a, 2014-ben 96,5%-a (72,07 ügy) volt folyamatban átlagosan 1-1 bíró kezén.
- A 2013-as és 2014. évet vizsgálva megállapítható, hogy a *statisztikai értelemben* vett 2,45, illetve 2,98 tárgyaló bírói létszámmal az országos átlagnak megfelelő vagy ahhoz közelítő volt az ügyérkezés, és ez a bírói létszám nagyságrendileg az országos átlagnak megfelelő befejezést tudott teljesíteni.
 - Mivel az elmúlt két évben a befejezések száma meghaladta az érkezések számát, így a **folyamatban maradt** ügyek száma is csökkent. Ahhoz, hogy ez az eredmény a jövőben is tartható legyen, továbbra is szükséges a tárgyaló bírói létszámot folyamatosan három fővel biztosítani.

2.2.Időszerűség:

Annak ellenére, hogy az elmúlt két évben a bírák az országos átlagnak megfelelő, illetve azt meghaladó mértékben fejezték be az ügyeket, és 2014. évben 69,01%-kal több befejezés volt, mint az előző évben, az **időszerűséget** tekintve kedvezőtlen helyzet alakult ki a civilisztikai ügyszakban.

A 2014. évben ugyan a perek 80,1%-a 1 éven belül befejeződött, azonban 71 ügy - az ügyek

33%-a - **1 éven túli**, melyből 20 ügy 2-3 éven túli, 12 ügy 3-5 éven túli, míg 2 ügy 5 éven túli volt.

A pertartamok jól mutatják, hogy az utóbbi perek még abban az időszakban érkeztek, amikor a tárgyaló bírák száma 5 és 6 között mozgott, ami azt is jelentette, hogy ezekben a perekben (nem egyszer több ízben is) **átszignálások** történtek.

- A fenti ún. „előregedett” perek mielőbbi befejezése elengedhetetlen az időszerűségi mutatók javulásához.
- Ennek érdekében mindenképpen szükséges a jelenlegi három tárgyaló bíró biztosítása.
- Az ő munkájukat támogatandó, hosszú távon indokolt mindhárom bíró mellé 1-1-1 bírósági titkár, vagy fogalmazó beosztása.
- Továbbra is folyamatosan biztosítani kell mindhárom tanács mellett az írnokot/jegyzőt.

Az együtt dolgozó - változatlan összetételű - team kialakítása a befejezések számának emelkedését és ezzel együtt a folyamatban maradt ügyek számának csökkenését kell, hogy eredményezze.

Mivel a tárgyaló bírák közül egy fő a Pécsi Járásbíróságról kirendeléssel dolgozik a törvényszéken, hosszú távon folyamatos vizsgálódást igényel a vezetés részéről - a kirendelés lejártát követően - annak eldöntése, miként lehet megoldani a szükséges bírói létszám biztosítását a törvényszéken az érintett ügyszakban, az esetlegesen újabb kirendeléssel érintett bíróság ítélkezési mutatóinak sérelme nélkül.

A kérdés eldöntése szempontjából meghatározó jelentősége lesz az adott időszak statisztikai mutatóinak.

Tekintve, hogy a szakmai munka szervezése a kollégiumvezető feladata, és a törvényszék elnöke ehhez biztosítja - többek között - a személyi feltételeket, csak közösen hozott döntés alapján kerülhet sor a helyzetet megoldó mértékű átszignálásra, vagy kirendelés(ek)re, szem előtt tartva nemcsak a bírák, de a bíróságok közötti ügyteher egyenletes megoszlását is.

Alapvető cél kell legyen a felhalmozott ügyhátralék mielőbbi, de legkésőbb egy-másfél éven belüli befejezése, míg hosszú távú cél, hogy az 1 éven túli perek száma a folyamatban levő perek 5-7%-át ne haladja meg.

3. Hosszú távú tervek a büntető ügyszakban a törvényszék első fokán az egy tárgyaló tanácsra jutó folyamatban maradt ügyek számában történt emelkedés megállítása és csökkentése érdekében:

A Pécsi Törvényszékre 2014. évben 36 elsőfokú büntető peres ügy **érkezett**.

Ez 36,9%-kal kevesebb a 2013. évi 57 ügynél, 5,3%-kal a 2012. évi 38 ügynél, és 30,8%-al kevesebb a 2011. évi 52 üggyhöz képest.

A **befejezett** ügyek száma 42 volt 2014-ben, amely a 2013. évi 45 ügy, a 2012. évi 55 ügy és a 2011. évi 60 ügghöz képest 6,7%-os, 23,7%-os és 30%-os elmaradást jelentett. Az ügyek 73,8%-a **1 éven belül** befejezésre került, emellett 38,1%-a első fokon jogerőre emelkedett.

A 2014. december 31-én **folyamatban** maradt perek száma 29 volt, ami 17,2%-kal kevesebb a 2013. december 31-én folyamatban volt perek számánál (35 ügy), de 26,1%-al több a 2012. évi 23 ügghöz képest.

- Az előzőekben ismertetett adatok alapján megállapítható, hogy ugyan a befejezések száma, a három év átlagában meghaladta az érkezések számát, és a folyamatban maradt ügyek számában nem történt lényeges változás, valamint a perek 73,8%-a 1 éven belül befejeződött, az időszérűségi mutatók ugyanakkor mégis romlottak.
- 2014. év végén 5 éven túli per már nem volt folyamatban, és az 1 éven túli perek aránya 37,1%-kal 27-ről 18-ra csökkent, de az 1-5 év közötti ügyek száma 50%-kal emelkedett. 2013-ban 1-2 év között 6 per, 3-5 év között, illetve 5 év felett 1-1 ügy volt folyamatban, 2014-ben ezzel szemben 1-2 év között már 8 ügy, 2-3 év, illetve 3-5 év között 2-2 ügy volt folyamatban.

Az ügyszak ítélezési időszérűségének alaposabb vizsgálatához hosszabb időszak áttekintése szükséges.

2010-től kezdődően a törvényszék első fokú büntető ügyszak egy bíróra jutó **havi érkezésének** megyei átlaga jelentősen meghaladta az országos átlagot. 2010-ben 50%-kal, 2011-ben 45%-kal, 2012-ben 11,2%-kal, 2013-ban 61%-kal, 2014-ben 36,6%-kal több ügy érkezett az országos átlagnál.

A **befejezések** megyei átlagszáma 2010-ben 3,7%-kal, 2013-ban 21,2%-kal alatta maradt, míg 2011-ben 15%-kal, 2012-ben 44,4%-kal, 2014-ben 16,8%-kal meghaladta az érkezések számát. Az egy bíróra jutó havi befejezések megyei átlaga 2010-től minden évben jelentősen meghaladta az országos átlagot. 2010-ben 67,1%-kal, 2011-ben 70%-kal, 2012-ben 38%-kal, 2013-ban 20%-kal, 2014 évben 36%-kal.

Az egy bíróra jutó **havi folyamatos** ügyek száma - 2012. év kivételével, amikor 35,4%-kal elmaradt az országos átlagtól - 2010-től 33%-al, később 10%-al, majd 3,3%-al, és 9,9%-kal meghaladta az országos átlagot.

Az időszérűségi mutatók romlása azt jelzi, hogy a tárgyaló bírák száma (*statisztikailag: 1,58 bíró*) nem elegendő az érkező és a folyamatban levő ügyek feldolgozásához.

- E probléma orvoslására került sor 2014. október 1-től egy pécsi járásbírói bíróság kirendelésére a törvényszékre, a beosztási helye szerinti ítélezési tevékenysége részbeni megtartása mellett, az alábbi szempontok figyelembevételével:

A **járásbíróságok** egy bíróra jutó havi érkezése 2011-től folyamatosan csökken, 2014. évben ez 10,7 ügy volt, mely alatta maradt az országos 11,63-as átlagnak is. Az egy bíróra jutó

havi folyamatos ügyek száma is az országos átlag alatt volt az elmúlt öt évben: 2010-ben 78,4%-a, 2011-ben 67,5%-a, 2012-ben 60,3%-a, 2013-ban 61,5%-a, míg 2014-ben 73,1%-a volt.

- Ezen adatok ismeretében a jövőben továbbra is indokolt és célszerű a járásbírósról történő kirendelés büntető ügyszakban a törvényszék első fokán, mely intézkedés nem befolyásolja a járásbírósról büntető ügyszakának országos átlaghoz igazodó munkaterhét és ítélezésének időszerűségét, ugyanakkor optimálisához közeli állapot alakulhat ki a törvényszék büntető első fokú ítélezésében is.

Összegzés valamennyi ügyszakot érintően:

Kiemelt figyelmet kíván a jövőben is az időszerű ítélezés, valamint ennek folyamatos hangsúlyozása, kontroll alatt tartása és kedvezőtlen irányú változások esetén **azonnali** intézkedés megtétele.

A civil másodfokú eljárások eredményeként 2014-ben kialakult kedvezőtlen tendencia megállítása és orvoslása csak a szakmai vezetéssel karöltve történhet. Ennek keretében elemezni kell a *hatályon kívül helyezések* okait, fel kell tární, hogy a bírák egyéni hibás döntései, vagy ügyszakot érintő általános rossz ítélezési gyakorlat, illetve más egyéb ok áll a másodfokú bíróság által alapvetően hibásnak ítélt első fokú döntések hátterében. Szintén a szakmai vezetőkkel együttműködve kell döntení arról, hogy szakmai teendőt vagy igazgatási intézkedést igényel-e a hiányosságok kiküszöbölése..

A fokozatosság elvének megtartása mellett, az *ítélkezés időszerűségével* összefüggő kérdések megoldása során, a rendszeres képzéseken és megbeszéléseken túl, amennyiben szükséges, az érintett bíró és vezetője közötti személyes konzultáció alkalmával kell feltárni az adott ügy elhúzóadásának okait és a vezető megfelelő segítséget, támogatást kell nyújtson az esetleges hibák, mulasztások kijavítása érdekében. Ismételt és sorozatos mulasztás esetén viszont - az esetleges egyéb következmények helyett, vagy mellett - élni kell a soron kívüli értékelés lehetőségével.

Az ügyek elbírálásának időszerűségét biztosítandó, törekedni kell a bírák munkaterhének *kiegyenlítésére* is. Ennek sarkalatos pontja egyrészt a *szignálási* rend. Az OBH kialakította a bírói munkateher mérésének új módszerét és a BIIR rendszerbe beépítésre került a lajstromba a súlyszám szerinti elosztás lehetősége. Ennek közelmúltban történt bevezetése jelentős változást hozhat a korábbi állapothoz képest.

Másrészt, a későbbiek során az *ügyelosztási rendek* szükség szerinti felülvizsgálata és megújítása is indokolt lehet. Az ügyelosztási rend nemcsak a szakmailag megalapozott, de az időszerű ítélezés biztosításának is fontos eszköze. A helyesen kialakított ügyelosztási rendnek alkalmasnak kell lennie arra is, hogy az adott bíróságon belül a bírói munkater folyamatosan kiegyenlített legyen.

III.

Az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás

1. A gazdálkodás főbb szempontjai 2014-ben:

A Pécsi Törvényszéken az engedélyezett bírói létszám 91 fő. A bírósági titkári 32 fő, a fogalmazói 13 fő, az ügyviteli 205 fő (tisztviselők, írnokok együtt), a fizikai dolgozók létszáma 43 fő, és 2 részmunkaidős álláshely áll még rendelkezésre.

1.1. Pécsi Törvényszék:

A Pécsi Törvényszéken a büntető ügyszakban az engedélyezett, tényleges és dolgozó bírák száma 12 fő, a polgári ügyszakban 19 fő. A bírósági titkárok közül 3 fő a büntető, 5 fő a polgári ügyszakban dolgozik, 1 fő gyermekvállalás miatt tartósan távol van. Fogalmazó jelenleg nincs beosztva a törvényszékre, de két fogalmazó, bár beosztásuk helyi bíróságra szól, jelenleg ténylegesen a törvényszéken dolgoznak.

1.2. Helyi bíróságok és a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (PKMB):

1.2.1. Pécsi Járásbíróság

Az engedélyezett bírói álláshelyek száma mindkét ügyszakban 15-15 fő. A büntető ügyszakban a tényleges, illetve a dolgozó bírók száma megegyezik az engedélyezettel. A polgári ügyszakban az engedélyezettel szemben és a 14 tényleges bírói létszámmal szemben, 10 bíró ítélkezik.

A bírósági titkárok engedélyezett száma 10 fő, a fogalmazóké 9 fő, a tényleges, és dolgozó titkári létszám 12 fő, a fogalmazói dolgozó létszám 5 fő.

1.2.2. Komlói Járásbíróság:

Az engedélyezett bírói létszám 7 fő, a büntető ügyszakban 3 fő, a polgári ügyszakban 4 fő. A tényleges és a dolgozó bírók száma mindkét ügyszakban 3-3 fő. A bírók mellett az engedélyezett létszámnak megfelelően 2 bírósági titkár és 1 fogalmazó foglalkoztatására került sor.

1.2.3. Mohácsi Járásbíróság:

Az engedélyezett bírói létszám 5 fő, a büntető ügyszakban 1-, a polgári ügyszakban 4 fővel. A tényleges és a dolgozó bírók száma 4 fő, 1 fő a büntető, és 3 fő a polgári ügyszakban. Az engedélyezett, tényleges és dolgozó bírósági titkárok száma 2 fő, fogalmazó jelenleg nem dolgozik a bíróságon.

1.2.4. Siklói Járásbíróság:

Az engedélyezett, tényleges és a dolgozó bírói létszám 4 fő, ugyanakkor az engedélyezett 3 fő titkári létszámmal szemben a tényleges létszám 2 fő, míg a dolgozó csak 1 fő. (1 fő tartósan távol, gyermekvállalás miatt.) Az engedélyezett 1 fő létszám ellenére jelenleg nincs foglalkoztatva fogalmazó.

1.2.5. Szigetvári Járásbíróság:

Az engedélyezett és tényleges bírói létszám 6 fő, 2 fő a büntető, 4 fő a polgári ügyszakban. A dolgozó létszám 5 fő, 2 fő a büntető, 3 a polgári ügyszakban. Az engedélyezett és tényleges 2 fő titkári és 1 fő fogalmazói létszám alapján 2 fő titkár dolgozik, a fogalmazó azonban jelenleg nem a járásbíróságon van foglalkoztatva.

1.2.6. PKMB:

Az engedélyezett és tényleges bírói létszám 8 fő, azonban csak 7 bíró dolgozik. Az engedélyezett és tényleges 3 fős titkári létszám mellett, fogalmazó létszám nincs engedélyezve.

2. Az emberi erőforrásokkal való hatékonyabb gazdálkodás szempontjai és jövőbeni tendenciái:

2.1. Kirendelések:

Az ítélkezés időszerűségének biztosítása, az ügyhátralék feldolgozása tette szükségessé 2014. évben a viszonylag nagyszámú bírói kirendelést egyes bíróságokra. A véletlennek tudható be, de a gyermekgondozás miatti tartós távollétek is ugyanazon ügyszakokat érintették, ahol egyébként is jelentős ügyhátralék halmozódott fel.

Ez a két tényező indokolta a Pécsi Törvényszékre a Pécsi Járásbíróságról egy polgári és három büntető bíró kirendelését, valamint a Pécsi Járásbíróságra a helyi bíróságokról négy bíró kirendelését a polgári ügyszakba, és 1-1 polgári ügyszakos bíró kirendelését a Mohácsi és a Siklói Járásbírósághoz.

Figyelemmel arra, hogy a bírói álláshelyek számának növekedésével a jövőben nem lehet számolni, továbbra is - a fentiekben írt módszerek és szempontok alapján - kirendelésekkel és átszignálással kell megoldani az ügyhátralék feldolgozását, ha annak okai nem az adott bíró személyében rejlenek.

2.2. Központi Szabálysértési Bíróság (KSZB):

2015. év elején került sor a Pécsi Törvényszéken a Központi Szabálysértési Bíróság helyiségeinek kialakítására, és egy intézkedéssel a szervezeti egység létrehozására, mely a törvényszék illetékességi területén, a 2015. január 30-a után indult valamennyi szabálysértési ügyben eljár, a tárgyalásokra is kiterjedően.

Fentiek során bírósági titkári létszámot kellett átcsoportosítani vidéki járásbíróságról.

A Központi Szabálysértési Bíróság működtetése sajátos kettősséget mutat, mert a Pécsi Járásbíróság szervezeti rendjébe tagozódik, de működésének feltételei teljes körűen a Pécsi Törvényszék épületében kerültek megoldásra és biztosításra. Egyrészt 13 munkatársat kellett elhelyezni ide, másrészt korábban a törvényszéken nem használt technikai-ügyintézési módszerek lettek kialakítva, az érintett beosztottak megfelelő képzése és tájékoztatása után.

- A KSZB - működésének sajátos kettőssége miatt - a jövőben fokozott figyelmet igényel mind a Pécsi Járásbíróság, mind a Pécsi Törvényszék vezetése részéről, egyrészt annak érdekében, hogy az ügyszak ne szenvedjen hátrányt sem a szakmai irányítás, ellenőrzés és a problémák megoldása terén, másrészt, hogy szervezeti elkülönülése ellenére, működési feltételeinek biztosítása azonos szinten történjen a törvényszéken működő más ügyszakokkal.
- A KSZB Pécsi Törvényszéken történt kialakítását megelőzően már kialakultak a szabálysértési eljárást gyorsító és kipróbált munkamódszerek, azonban a működés

megkezdésétől eltelt viszonylag rövid idő ellenére is, már valószínűsíthető, hogy később további lehetőségek nyílnak a munka hatékonyságának növelésére. 2015. május vagy június hónapban a Pécsi Járásbíróság elnökének, a csoport vezetőjének, valamint a titkárok és az igazságügyi alkalmazottak bevonásával közös konzultáció keretében kell áttekinteni a kialakult helyzetet, fel kell tárni valamennyi problémát és - esetlegesen más Központi Szabálysértési Bíróságok vezetőivel egyeztetve - meg kell határozni a további működés irányvonalait, közzétéve a jó gyakorlatként hasznosítható és már bevált új megoldási módokat.

- Az OBH elnöke kiemelt célként jelölte meg korábban, hogy a bírák kizárólagosan bírói jogkörbe tartozó feladatokat lássanak el. Ennek jegyében a KSZB ügyeit csak titkárok intézik, akik esetében azonban szükséges a jövőben is az egyes ügyszakok közötti váltás lehetőségét biztosítani, figyelembe véve az egyes jogterületek iránti elkötelezettséget és irányultságot is.

2.3. Team-rendszer:

A Pécsi Járásbíróság büntető és gazdasági ügyszakában a korábban már kialakított és működő rendszerhez hasonlóan, a Pécsi Törvényszék első fokú civilisztikai tanácsai mellé indokolt - az előzőekben leírtak szerint - az egyre bonyolultabbá váló ügyek időszerű intézésének biztosítása érdekében, teamek kialakítása. A minden bíró mellé beosztott titkár/fogalmazó, és a szükség szerinti további segédszemélyzet biztosítása, lényegesen könnyítheti a bíró adminisztratív munkaterhét, ami hatékonyabbá teszi/teheti az érdemi ügyintézését.

A team-rendszer valamennyi ügyszakra és tanácsra történő kiterjesztéséhez, hosszú távon át kell gondolni a titkári és fogalmazó létszám kérdését. A bírák életkor szerinti megoszlását is alapul véve kell és lehet meghatározni azt a fogalmazói létszámot, amely megfelelően biztosítja a bírót terhelő feladatok munkacsoportban történő ellátását, ugyanakkor megfelelő jövőképet is előrevetít a fogalmazók számára.

IV.

Tárgyi és pénzügyi erőforrásokkal való gazdálkodás

1. A 2014-es év főbb költségvetési mutatói, valamint a bíróságokon felmerült és megoldásra váró feladatok:

A Pécsi Törvényszék 2014. évi működéséről szóló beszámoló részletesen tartalmazza a tárgyév főbb költségvetési mutatóit, melyek közül az alábbiakat emelem ki:

A törvényszék az OBH Műszaki Főosztálya által 2013. év végén meghirdetett "Vizesblokk, festés, klimatizálás - Bíróságok felújítási támogatása 2013." elnevezésű belső pályázaton összesen 9 pályázattal indult és nyert, melynek alapján összesen 26.580 eFt-os

támogatásban részesült. A felújítások 2014-ben megvalósultak. Ez érintette a Pécsi Törvényszék épületét (előtető, zuhanyzó javítása, folyósóvég leválasztása), a Pécsi Járásbíróságot (tárgyalók klimatizálása - villamoshálózat bővítéssel, TÜK helység fizikai védelmének kialakítása), a Komlói Járásbíróságot (részleges klimatizálás - villamoshálózat bővítéssel, armatúrák cseréje, féltető), a Mohácsi Járásbíróságot (teakonyha rekonstrukció), a Siklói Járásbíróságot (teakonyha-vizesblokk felújítás, részleges klimatizálás - villamoshálózat bővítéssel, szennyvízhálózatra csatlakozás), és a Szigetvári Járásbíróságot is (mosdó felújítás, festési- mázolási munkák).

A törvényszék bevételei közül a *közhatalmi* bevételekből megmaradó igazgatási-szolgáltatási díj bevételek 10 mFt-al haladták meg az előző évit. Ennek legfőbb oka az volt, hogy a bűnügyi költség bevétele növekedett, míg a többi tétel közel az előző évvel azonos szinten zárt.

Az intézményi *működési* bevételek 5.902 eFt-al növekedtek a korábbi évhez képest. Ez a 2013-ban igénybevett postai szolgáltatások forgalma után elszámolt kedvezmény, mint költségvisszatérítés összegéből származó 6,3 mFt-os bevételre volt visszavezethető.

A törvényszék *költségvetési* támogatásának előirányzata 2.257,4 mFt volt, melyet kormányzati forrásból 21,7 mFt-al, az irányító szerv pedig különböző címeken 141,1 mFt pótelőirányzattal növelt meg.

A *követelésállomány* "bruttó" értékében és az elszámolt értékvesztésben jelentős összegű és mértékű növekedés tapasztalható évek óta. A fizetési hajlandóság és képesség tovább romlott, ami kedvezőtlen tendencia, de nem intézményi sajátosság.

A 2015. évi költségvetés dologi kiadásait fogja terhelni az a 18 mFt összegű szakértői, védői, ügygondnoki, fordítói stb. díj, melyekről számlák nem kerültek benyújtásra, de a végzések még 2014. évben a Pécsi Törvényszék Bírósági Gazdasági Hivatalába megérkeztek. Az év közben jelentkező likviditási nehézségek miatt nem volt lehetőség a végzések beérkezésének ütemében a kifizetések teljesítésére, mely 2015-ben elsődleges feladatnak minősül. Erre fedezetet jelent - nagy valószínűséggel - a 2014. évben megvalósított ÁROP-1.2.18/A pályázattal összefüggésben várt uniós forrás, melynek összegét a 2014. évi költségvetésből a törvényszéknek kellett megelőlegeznie.

A Pécsi Törvényszék és az illetékességi területén működő bíróságok épületeinek állapota koruknak megfelelő, összességükben átlagosnak mondhatóak.

A Pécsi Törvényszék épületének részletes állapotfelmérése 2014. őszén megtörtént. Az

ekkor készült szakértői vélemény szerint, az OBH által is jóváhagyott ablakcsere, ill. a teljes épület festési munkáin túlmenően, elodázhatatlanná vált a 40 éves fűtő-, hűtő berendezések cseréje. Ennek megvalósítása, a műszaki állapot kritikus volta miatt, halaszthatatlan.

Energetikai szempontból a járásbíróságok épületei is további felújítást, korszerűsítést igényelnek. A Siklósi Járásbírószágot kivéve, mindegyik bírósági épületben indokolt még klímaberendezések felszerelése. A világítótestek cseréje szükséges Szigetváron és Siklóson, a nyílászárók cseréje Komlón és Szigetváron. Mohácson alapos az igény a megfelelő parkoló és a portaszolgálat kialakítására. A Pécsi Járásbírószági épület K-i és D-i homlokzatának felújítása és a galambvédelmi rendszer felszerelése az É-i homlokzatra, szintén aktuális tervek.

A fenti felújítási munkák egy részével összefüggő finanszírozási előterjesztés már az OBH Műszaki Főosztályán nyilvántartott igény, a megvalósítás időpontja azonban még bizonytalan.

2. A tárgyi és pénzügyi erőforrásokkal való gazdálkodás körében a rövid- és hosszú távú tervek, és azok megvalósítását szolgáló lehetőségek:

A költségvetési mutatók azonossága - az előző évhez viszonyítottnan - továbbra is megköveteli a szigorúan takarékos gazdálkodást.

Ennek keretében a kiadások ésszerű csökkentését szolgálhatja a karbantartási szerződések felülvizsgálata, egyrészt mert a *helyi* vállalkozások, vállalkozók előnyben részesítése révén a kiszállási díjak alacsonyabbak lennének, másrészt a megállapodások egyéb feltételeinek módosításával esetlegesen a kiadások egy része elkerülhetővé válna.

A biztonsági rendszer felújítása következtében a vállalkozási szerződéssel alkalmazott biztonsági őrök számának csökkentése révén lehetséges lesz a kifizetett őrzési díjak mérséklése.

A gazdálkodás ésszerűsítését szolgálhatja pályázatfigyelő és szerkesztő munkatárs alkalmazása, aki egyéb munkaköri feladatok elvégzése mellett, a beruházásokhoz, különböző fejlesztésekhez, a bírósági épületek felújításához szükséges pénzügyi források felkutatásában nyújthatna szakszerű segítséget.

Az OBH részéről a bírósági épületeket érintő 2015. évi beruházások, felújítási munkák megvalósításához kapcsolódóan a *"Jablonszky Ferenc Program"* keretében, kis összegű fejlesztésekre, a leromlott állapotú bírósági épületek, illetve egyes épületrészek felújításának támogatására kiírt, az ügyfelek közérzetének, valamint a dolgozók munkakörülményeinek javítását célzó pályázat elbírálása 2015. március elején megtörtént.

A Pécsi Törvényszék részéről benyújtott pályázatok közül az alábbi kategóriákban összesen 14.344.517.-Ft-ot nyert el a törvényszék:

Vizesblokkok felújítása: Pécsi Járásbíróság és Mohácsi Járásbíróság,

Irattári kapacitás növelése: Pécsi Törvényszék (a helyi bíróságokat is érinti),

Munkakörnyezet fejlesztése: Komlói Járásbíróság (konyha-étkező kialakítása, szobák klimatizálása, parkettacsere, festés).

A munkálatokat 2015. június 10-ig kell befejezni.

V.

A bírósági integritás

1. A 2014-ben indult perek és eljárások:

A Pécsi Törvényszék ellen 2014. évben három polgári per indult, míg a korábban indult eljárások közül, ebben az évben három ügy volt folyamatban.

A perbeli képviseletet valamennyi ügyben az OBH Jogi Osztálya látta el, szorosan együttműködve a törvényszék vezetésével. A per történéseit a törvényszék folyamatosan figyelemmel kísérhette, és időszerű tájékoztatást kapott a Jogi Osztály által benyújtott periratok és a perbeli ellenfél nyilatkozatainak tartalmáról.

A Pécsi Törvényszék és az illetékességi területén működő bíróságok bírái ellen nem indult fegyelmi és büntető eljárás a 2014. évben. Két igazságügyi alkalmazott részesült írásbeli figyelmeztetésben kisebb súlyú vétkes kötelezettségszegés miatt. Büntető eljárás igazságügyi alkalmazott ellen sem indult 2014-ben.

- A Pécsi Törvényszék elleni perekben célszerű továbbra is minden alkalommal az OBH Jogi Osztályának a perbeli képviselettel történő megbízása. A bíróságok éves ügyérkezését vizsgálva, a perindítások száma nem tekinthető magasnak. Közismert azonban, hogy a bíróságok elleni perek között egyre nő azoknak a száma, melyek az eljárások elhúzódása és az ügyek ésszerű időn belül történő befejezése követelményének megsértése miatt indulnak. Ez a tény is nyomatékossítja az időszerű ítélkezéssel kapcsolatos fokozott elvárásokat.
- Tényként állapítható meg, hogy a bíróságokon a bírák és az igazságügyi alkalmazottak munkájukat fegyelmezetten, szakszerűen, a kellő együttműködést tanúsítva végzik és magánéletükkel sem szolgáltatnak okot velük szembeni eljárások megindítására.

2. Együttműködés a helyi bírósági - civil szervezetekkel:

Az egyes munkaszervezeteken belül a munkamorált nyilvánvalóan javítja minden közösen és önként végzett tevékenység. Ezért célszerű a jövőben is a Magyar Bírói Egyesület Baranya Megyei Szervezete és Baranyai Igazságszolgáltatásért Alapítvány által

szervezett rendezvények, programok támogatása, felkarolása, amennyiben a törvényszék vezetése felé ilyen igény jelzésre kerül. (Kezdve a közös és kedvezményes díjjal szervezett színház-látogatásokon és folytatva a közös kirándulásokkal, ünnepekhez kötött programokkal, sportrendezvényekkel.)

- A Bírói Egyesület Baranya Megyei Szervezete megyei elnökének részvétele a vezetői értekezleteken - a korábban kialakult gyakorlatnak megfelelően - továbbra is kívánatos, a munkavállalói érdekképviselő biztosítása érdekében. Mindkét civil szervezet működésében fontos és értékes tényezőnek ítélem, hogy nem csupán a bírákat érintő programokat, rendezvényeket szerveznek, mert azokon - szinte kivétel nélkül - valamennyi bírósági alkalmazottnak lehetősége van a részvételre.

3. A Bírói Etikai Kódex 2015. január 1-én lépett hatályba:

A Bírói Etikai Kódex hatálya a Magyarországon kinevezett bírákra terjed ki és *iránymutatásul szolgál* az ülnökök és az igazságügyi alkalmazottak számára is. Meghatározza a hivatali tevékenység gyakorlása során, valamint azon kívül követendő és elvárható magatartási szabályokat.

- Nem kifejezetten e témakörben szervezett, de ehhez kapcsolódó tanácskozás, konferencia, vagy bármely szakmai összejövetel alkalmával mind a bírák, mind az igazságügyi alkalmazottak részére szükséges az Etikai Kódex rendelkezéseinek *ismertetése*, egyidejűleg bemutatva a szélesebb érdeklődésre számot tartó, már meghozott *határozatokat*. (A Kódex korábbi, elektronikus úton történt megküldése ellenére.) A *jövőbeni döntéseket* - az ismeretek és a figyelem folyamatos fenntartása érdekében - szintén meg kell küldeni az érintett munkacsoportok részére.
- Tekintettel arra, hogy a Kódex rendelkezései az ülnökök számára is iránymutatásul szolgálnak, azt - elektronikus úton, vagy papír-alapon - teljes terjedelmében rendelkezésükre kell bocsátani és a számukra tartandó értekezlet alkalmával szóban is szükséges annak értelmező ismertetése.
- A fenti konzultáció, illetve értekezlet alkalmával rövid tájékoztató keretében informálni lehet a megjelenteket az Országos Bírói Etikai Tanács (OBET) eljárási rendjéről, és a Tanács által kiadott állásfoglalások céljáról.

4. A bírói életpályamodell új koncepciója, a bírák és igazságügyi alkalmazottak javadalmaztatása:

A Magyar Bírói Egyesület vitaanyagot készített "A bírói életpályamodell koncepciója I. rész" elnevezéssel, melyet az Egyesület Baranya Megyei Szervezetének elnöke 2015. év elején elektronikus levélben megvitatásra bocsátott az egyesület tagjai elé.

Az OBH elnöke a bírói életpályamodell egységes szerkezetbe foglalását és részletes kidolgozását a 2015-ös év egyik céljaként jelölte meg, utalva arra, hogy ennek érdekében

egy munkacsoport alakul és egy aloldal a központi intraneten. Az új koncepció kialakítása nemcsak a bírákat, de az igazságügyi alkalmazottakat is érinteni fogja, melynek *elveit* kell elsődlegesen megfogalmazni, úgy mint egyénközpontúság, kiszámíthatóság, biztonság, esélyegyenlőség, élethosszig taró gondoskodás, az elkötelezettség megbecsülése és értékelése.* (*MABIE-OBH bírói életpálya-modell konzultáció az Országos Bírósági Hivatalban 2015. február 27-én, közzétéve a Központi Bírósági Intranet webhelyen 2015. február 27-én.)

Az OBT 2015. március 10-i ülésén, a fentiekkel összefüggésben az OBH elnöke arra is rámutatott, hogy a bírói életpálya-modell nem azonos a bírói illetmény emelésével, a minőségi munkát és a többletmunkát külön is díjazni kell. A jogszabály-módosítási javaslat szerint a bírói beosztási pótlék és címpótlék emelésén túl nyelvpótlék, soronkívüliségi pótlék, értékelési pótlék és költségtérítés bevezetésére is sor kerülne, csakúgy, mint az igazságügyi alkalmazottak bírósági pótlékának a bevezetésére.* (*OBT honlapja "Hírek" rovatban megjelent tudósítás.)

Az OBH, az OBT, a Magyar Bírói Egyesület és a Bírósági dolgozók szakszervezete együttműködési megállapodást köt a későbbiek során a bírói életpálya-modell koncepciójának kidolgozására.

- Közismert, hogy a bírói illetményalap összege 2012. évtől változatlan. Feltétlenül szükséges és indokolt a bírói javadalmaztatás rendszerének átalakítása, mely egyben maga után vonhatja az igazságügyi alkalmazotti bérezés változását is, figyelemmel arra, hogy esetükben az illetmény megállapításának alapjául a mindenkor legalacsonyabb bírói alapilletmény szolgál. (Illetve figyelemmel kell lenni az Iasz.103/A. §-ban írtakra is.)

Abban az esetben, ha a jövedelem emelkedése a későbbiek során nem az alapilletmény növeléséből eredne, annak olyan formáját lenne célszerű kialakítani, mely legalább egy részében stabil, vissza nem vonható jövedelem-kiegészítést jelent és csak más részében szolgálná a végzett munka minőségének és mennyiségének ellentételezését.

- A bírói életpálya-modell új koncepciója tekintetében figyelemfelhívó tapasztalat volt, hogy az Egyesület Baranya Megyei Szervezete elnökének felhívása a vélemények, javaslatok megküldésére, nem járt a várt eredménnyel. Ezt a magam részéről nem az érdektelenséggel, hanem inkább azzal magyarázom, hogy egy viszonylag nagy terjedelmű munkaanyagról rövid időn belül kellett véleményt formálni. Az OBH elnöke által biztosítandó lehetőséggel élve, szükségesnek tartom a központi intranet hivatkozott aloldalán az életpálya-modell kapcsán felmerült vélemények és javaslatok közzétételét és - az egyesület helyi szervezetével karöltve - konzultációk megtartását a későbbiek során, esetleg külön a bírák, a fogalmazók és titkárok, valamint a többi igazságügyi alkalmazott részvételével, meggyőzve arról a bíróságok dolgozóit, hogy saját sorsukat is formálhatják, ha a vitában részt vesznek, vagy a lehetséges módokon véleményt nyilvánítanak. Az elfogadó-egyetértő

vélemény is állásfoglalás, mely megerősítheti a koncepció kidolgozóit abban, hogy elképzeléseik találkoznak a többség elgondolásaival.

VI.

A bírósághoz való hozzáférés

1. Az ún."e-bíróság" rendszerének kialakítása és távlatai:

1.1. Elektronikus ügyintézés és elektronikus kapcsolat az ügyfelekkel:

Az OBH 2010. évi célkitűzései között már szerepelt a bírósági eljárások során keletkező dokumentumok elektronikus nyilvántartásának és a bíróságokhoz való elektronikus hozzáférés rendszerének fejlesztése, valamint annak lehetővé tétele, hogy az ügyfelek ügyeiket a peres eljárásokban is elektronikus úton intézhessék.

Ezt megelőzően az elektronikus cégeljárás a cégbíróságokon 2005. január 1. és 2006. szeptember 1. között fokozatosan került bevezetésre, annak érdekében, hogy a cégbíróság az érintett cégeket elektronikus úton jegyezze be és tartsa nyilván. Az eljárásban való részvételhez szükségessé vált az elektronikus aláírás és az időbélyegző használata. 2008. július 1-e után a régi papírnyomtatványok helyett már csak elektronikus nyomtatványokat fogadott el a cégbíróság.

- A BÜSZ 2010. július 1-től kezdődő hatállyal szabályozta a központi elektronikus szolgáltató rendszeren keresztül a bíróságra érkezett elektronikus beadványok átvételének és kezelésének szabályait.
- 2011. január 1-től a Pp. vonatkozó rendelkezései alapján a bíróságok egymás között és a közigazgatási szervekkel, illetve más hatóságokkal elektronikus úton is tarthattak kapcsolatot.
- 2013. január 1-től - nem kizárólagos jelleggel - elektronikus úton is lehetővé vált a törvényszék elsőfokú hatáskörébe tartozó ügyekben a polgári perekben kereset és egyéb beadványok benyújtása, és a bírósággal az elektronikus kapcsolattartás. (OBH kézbesítési rendszere útján.)
- 2013. január 1-től a Be. rendelkezései alapján, aki az eljárás során keletkezett iratról másolatot kaphat, kérhette, hogy a másolatot a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság elektronikus úton vagy elektronikus adathordozón adja ki. Ettől az időponttól a bíróság részére a vádiratot és az elektronikus formában rendelkezésre álló iratokat elektronikus úton is meg kell küldeni, vagy ha ez nem lehetséges, elektronikus adathordozón kell átadni.
- 2014. július 1-től elektronikusan kell intézni a cégtörvényességi eljárások többségét,

mellyel párhuzamosan, részben megmaradt a papíralapú ügyintézés is.

- 2014. december 31-ig elkészültek a **BIIR rendszerhez kapcsolódó fejlesztések** (az OBH által végrehajtott projektek keretében):
 1. Az OBH kialakította a **bírói munkateher mérésének** új módszerét. A BIIR rendszerben kialakításra került a lajstromban egy "súlyszám" mező, melyben az ügyminőség és ügytárgy kiválasztásakor megjelenik az alapértelmezett súlyszám, melyet a szignálásra jogosult vezető módosíthat a kezdőirat jellemzői alapján.
 2. Elektronikus úton benyújtható **panasznyomtatvány** és panasztájékoztatás.
 3. Bírósági Elektronikus **Tájékoztatási** Rendszer: az ügyfelek és képviselőik az őket érintő ügyadatokat számítógépes rendszer útján anélkül is megtekinthetik, hogy ezért a bíróságon meg kellene jelenniük és tájékoztatást kaphatnak arról, hogy ügyükben mely iratok érkeztek a bíróságra.
 4. Bírósági Elektronikus **Figyelmeztető** Rendszer: előzetes regisztráció alapján az ügyfelek és képviselőik SMS-ben, vagy e-mailben értesítést kapnak az egyes eljárási cselekményekről. (A 3.-4. pont alatti rendszerek együttes rövidítése: **BETFR**, és az általuk biztosított szolgáltatás valamennyi peres ügyben igénybe vehető - szabálysértési ügyszakor kivéve - függetlenül attól, hogy az ügy mikor indult.)
 5. A fentiek mellett az "Üzenő" és "Levelező" projektek keretében további **6 fejlesztés** készült el.
- 2015. január 1-től a bíróságokon bevezetésre került a **Civil Integrált Információs Rendszer (CIIR)**: Ennek keretében lehetőség van az elektronikus kérelmek befogadására, bírósági határozatok elektronikus kézbesítésére (a fél és képviselője ügyfélkapuján keresztül), és része az elektronikus dokumentumtár is.
- Elektronikus **Fizetési és Elszámolási Rendszer (EFER)**: Amennyiben a beadvány benyújtására elektronikus úton került sor, az illeték és a közzétételi költségtérítés elektronikus úton történő megfizetésére ad lehetőséget. A bíróságnak a KIM az általa fejlesztett és üzemeltetett Igazságügyi Fizetési Portál (**IFP**) közvetítésével biztosít fizetési lehetőséget a csőd-és felszámolási ügycsoportban, a 2015. január 1. napját követően indult csődeljárásokban.
- 2015. február végére a központi intraneten, a **szakmai** anyagokon belül kialakításra került a "**Nyomtatványok-új**" nevű menüpont. A bíróságok számára lesz különösen fontos a "bíróságok által kidolgozott nyomtatványok" menüpont, mely lehetővé teszi, hogy a bíróságok feltöltsék az általuk készített nyomtatványokat, annak érdekében, hogy azok más bíróságok számára is felhasználhatóak legyenek. (Jelenleg Pilot üzem keretében a feltöltési joggal két bíróság rendelkezik.) További menüpontok még: igazgatási-, jogszabályban meghatározott-, normatív utasításban meghatározott-, és idegen nyelvű nyomtatványok.
- **2015. július 1-től** egyes polgári perekben és a jogi képviselővel történő eljárás esetén

kötelező lesz az elektronikus eljárás. Ettől az időponttól a bíróság hivatalos iratait már csak elektronikus úton kézbesítheti a bíróságok egymás közötti, a közigazgatási szervekkel, illetve más hatóságokkal fenntartott kapcsolatban.

- Fentiekén túl a **Pécsi Törvényszék** elektronikus rendszerében is kialakításra kerültek "**Szakmai anyagok**" (R hálózati meghajtón) elnevezéssel olyan könyvtárak, ahol a törvényszék kollégiumvezetői és a Dél-Dunántúli Közigazgatási és Munkaügyi Regionális Kollégiumvezető-helyettese azokat a szakmai anyagokat helyezik el, amelyek megismerése szükséges a bírák és igazságügyi alkalmazottak részére, polgári-büntető és közigazgatási- munkaügyi ügyszakban.

1.2. A bírósághoz való hozzáférés rendszerének jövőbeni elvei és helyi fejlesztési lehetőségei:

Az un. e-bíróság összetevőinek fenti - nem teljeskörű -, de legfontosabb állomásait bemutató ismertetése pályázatomban nem öncéllal történt. Érzékeltetni kívántam az elmúlt néhány év fontos és érdemi változásait a bíróságok ügykezelésében és az ügyfélkapcsolatok terén. A részletek bemutatása nélkül utalnom kell arra is, hogy a fenti változások minden alkalommal jogszabály-módosulással jártak, és jelentősen változott pl. a bíróságok egységes iratkezelési szabályzata is a közelmúltban.

- A bíróságok vezetőivel, a bírákkal, az igazságügyi alkalmazottakkal szemben mindezen változások befogadása, megismerése, elsajátítása fokozott követelményeket támaszt, mindennapi munkaköri feladataik ellátása mellett. Azonban - úgy vélem - valamennyi bírósági dolgozó egyetért a fenti fejlesztések szükségességével, elfogadva, hogy hosszú távon minden tekintetben megtérül az ismeretek megszerzése során befektetett jelentős többletenergia, és tudomásul véve azt is, hogy a magyarországi bírósági szervezet csak ilyen átalakulások révén tagozódhat az európai igazságszolgáltatás rendszerébe. A fenti kihívásoknak történő megfelelés elősegítése, támogatása **alapvető** feladata az igazgatási vezetésnek mind rövid, mind hosszú távon.
- A Pécsi Törvényszék 2014. évben részt vett a „Szervezetfejlesztési program államigazgatási és igazságszolgáltatási szervek számára” elnevezésű pályázat megvalósításában, melynek keretében elkészült a szervezeti és jogállási törvények, a bírósági ügyvitel szabályairól szóló törvény és a bíróságok egységes iratkezeléséről szóló szabályzat e-learning tananyaga. A Pécsi Törvényszék Biztonsági vezetője tett kétirányú javaslatot a fenti tananyag továbbfejlesztésére, mely egyrészt a napi munka elvégzéséhez szükséges anyagokkal történő kiegészítést jelentene. Másrészt felmerült, hogy a bíróságon használt számítógépes szoftverek oktatását videókkal, a korszerűbb elektronikus képzés keretében lehetne megoldani. Mivel nem kétséges, hogy a fentiek megvalósítása megkönnyítené a bírósági munka szervezését, és az egyes munkafolyamatok ellátását, szükségesnek ítélem a jövőben a javaslat alapján

részletes munkaanyag, megvalósítási terv és költségkalkuláció elkészítését, majd az OBH véleményezését követően és annak függvényében, a továbbfejlesztés véghezvitelét.

- Ugyancsak a Pécsi Törvényszék Biztonsági vezetője vetette fel, az ún. "mini" PC-k alkalmazásának lehetőségét, mely eszközök nem rendelkeznek teljes körű tudással, de meghatározott feladatok ellátására, az asztali számítógépeknel olcsóbban elérhetőek. A Pécsi Törvényszék informatikai Osztályának vezetője rövid időn belül ilyen "mini" PC-k tesztelését kezdi meg. A teszteredmények függvényében kell eldönteni a jövőben, hogy a fenti eszköz működtetése mennyiben gazdaságos és célszerű, majd pozitív elbírálás esetén az előző bekezdésben írtak szerint indokolt eljárni. Felmerült annak lehetősége is, hogy a mini PC-kel történő munkaszervezés, annak viszonylag alacsony költségigénye miatt, önerőből is megoldható lenne.
- A Pécsi Törvényszék Informatikai Osztályának jelzéseit figyelembe véve a jövőben a helpdesk naplós rendszer kiváltásával sor kerülhet egy internetes hibabejelentőrendszer bevezetésére, mely elsősorban a járásbírók hibabejelentéseinek intézését könnyítené.
Indokolt lenne a jövőben a nyomtatást kezelő központi szolgáltatás beüzemelése, mely a Mohácsi Járásbíróságon tesztüzemben már jól teljesít. Lényege: a felhasználó bármelyik számítógépét - otthonit is - követik a nyomtatói (iPrint rendszer). Otthoni munkavégzés esetén a nyomtatás az irodában történik, és nem kell az iratokat szállítani. A rendszer már minden bíróságon kialakításra került, élesítve azonban nem lett.
Tovább kell fejleszteni a bírósági szerverszobák biztonságát, valamint meg kell oldani a jövőben a szerverszobák tekintetében a távolról elérhető hőfok- és páratartalom figyelést, valamint az áramszünetek érzékelését is, többféle okból.

1.3. Bíróságok egymás közötti elektronikus kapcsolata:

- **A Kúria határozatainak adatbázisa:** a bírósági titkárok és a törvényszéki könyvtáros jelenleg nem kapnak hozzáférést a rendszerhez, bár a bírók részére gyakran a titkárok készítik elő tárgyalásra az ügyet, kigyűjtve a vonatkozó jogszabályokat és az ítélezési gyakorlathoz támpontot nyújtó, a magasabb szintű bíróságok által meghozott határozatokat. Ugyanilyen segítséget nyújthat a könyvtáros is. Véleményem szerint, a jövőben szükséges lenne számukra a hozzáférés biztosítása.
- **Dél-Dunántúli Közigazgatási és Munkaügyi Regionális Kollégium:** Megállapítható, hogy a regionális kollégium felállítását követő viszonylag rövid időszakban magas szintű információcsere alakult ki a kollégium és tag-bíróságai között. Az ítélezést és az önképzést is elősegítik a közzétett anyagok, valamint a kollégium részére kialakított közös Vibe munkafelület a személyes - elektronikus úton történő - konzultációra is alkalmat ad. A kollégium célját és rendeltetését teljes

egészében betölti és különösen hasznos volt a 2014. év őszén Siklóson megrendezett szakmai konferenciasorozat.

2. A bírósághoz való hozzáférés egyéb elemei:

2.1. Távoli asztal:

Az OBH központi szolgáltatása, melynek lényege, hogy a felhasználó a engedély birtokában a bejelentett számítógépéről be tud lépni a munkahelyi számítógépéhez tartozó rendszerbe. Ezidáig a Pécsi Törvényszéken és az illetékességi területén működő bíróságokon VPN hozzáférést 31 fő igényelt (18 bíró és 13 igazságügyi alkalmazott), azonban csupán 13 fő az aktív felhasználók száma. A távoli asztal program beindításakor a törvényszék a kezeléssel összefüggő információkat közzétette, azonban az ismeretek nyilvánvalóan elhalványultak. Mivel számtalan előnye van az ilyen típusú munkavégzésnek (pl. kiküszöböli a munkahelyi kedvezőtlen elhelyezési körülményekből adódó zavaró tényezőket és általában is biztosítja az elmélyült munkavégzést), szükséges a jövőben is rendszeres időközönként elektronikus úton a tájékoztatás megküldése valamennyi bíró és igazságügyi alkalmazott részére. (A készülő új informatikai szabályzat a működtetés részleteit tartalmazni fogja.)

Meg kell találni azonban a kellő arányt az otthoni és munkahelyen történő munkavégzés között, mert volt rá példa, hogy a bíró a gyakori otthoni munkavégzés kapcsán elmagányosodásról és arról számolt be, hogy az elektronikus rendszerben és az interneten történő információszerzés nem pótolhatja, nem válthatja fel a közvetlen és személyes információcserét, a munkahelyi "ad hoc" szakmai megbeszéléseket.

2.2. Az "uj. jogtar.hu" alkalmazási rendszere:

Szintén már a korábbi időszakban megtörtént a bíróságok munkavállalóinak tájékoztatása arról, hogy otthoni számítógépeikről - a távoli asztal munkavégzési mód engedélyeztetése nélkül is - mindenki elérheti a Complex jogtár szolgáltatásait, a munkahelyi számítógépek jogszabálykeresőjének tartalmával azonos módon. A jövőben ismételtén szükséges - rendszeresen visszatérően - az alkalmazás módjának elektronikus úton történő közzététele, mert az otthoni munkavégzést - a távoli asztal hiányában - e rendszer igénybevétele önmagában is elősegíti.

2.3. Kapcsolat az ügyfelekkel félfogadási időn túl:

Az ügyfelekkel elektronikus úton történő kapcsolattartás fentiekben részletezett formái - a szolgáltató bíróság keretén belül - azt hivatottak biztosítani, hogy a felek és képviselőik lényegében a nap 24 órájában élhessenek tájékoztatás kérési és egyéb jogaikkal, illetve teljesíthessék az eljárásokban őket terhelő egyes kötelezettségeiket.

Várható, hogy az OBH elnöke a közeljövőben ajánlást tesz közzé az ügyfelekkel történő kapcsolattartás félfogadási időn túli szabályairól, figyelemmel arra is, hogy jelenleg még nem minden félnek van lehetősége a BETFR nyújtotta előnyök kiaknázására. Az ajánlás jövőbeni szempontjai alapján szükséges lesz a Pécsi Törvényszék és a helyi bíróságok egységes eljárását megállapító szabályzat kibocsátása, annak hangsúlyozása mellett, hogy

félfogadási időn túl csak kivételes és kifejezetten indokolt esetben lehetséges a személyes eljárás a felek részéről.

2.4. A bíróságok által tartandó panasznapok (Kapcsolattartás a Baranya Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatával, valamint a Baranya Megyei Kormányhivatal Munkaügyi és Munkavédelmi Szakigazgatási Szervével)

A bíróságok által tartott nyilvános ügyfélfogadási napokon elsődlegesen *eljárásjogi* kérdésekben kerül sor tanácsadásra. Az ügyfelek *érdemi, anyagi jogi problémáik* megoldását az Igazságügyi Szolgálat (Áldozatsegítő Osztály, Jogi Segítségnyújtó Osztály) és munkaügyekben a Munkaügyi és Munkavédelmi Szakigazgatási Szerv közreműködésével igényelhetik, az egyéb tanácsadási-képviseleti formák mellett.

Jelenleg nem áll a bíróságok rendelkezésére információ arról, hogy a fenti Szolgálat és Szakigazgatási Szerv a gyakorlatban konkrétan milyen módon intézi a bírósági panasznapokról hozzájuk irányított ügyfelek ügyeit. Gyakran e szervek ügyintézői küldik a feleket a bírósági panasznapra, azt a tájékoztatást adva részükre, hogy az adott ügy *érdemi megoldására* a bíróságon kapnak felvilágosítást. (A megjelentektől származó információ szerint.) Nagy valószínűséggel megállapítható, hogy az Igazságügyi Szolgálat és a Szakigazgatási Szerv ügyintézői nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel a bírósági panasznap rendeltetéséről.

Mindezek miatt indokoltnak tűnik a jövőben, a törvényszék vezetése és a helyi Igazságügyi Szolgálat, valamint a Szakigazgatási Szerv vezetői közötti személyes **kapcsolatfelvétel**, hogy közösen tisztázzák az ügyintézés tartalmát és menetét a hivatalokban, továbbá egyidejűleg tájékoztatást kell adni a bírósági panasznapok funkciójáról, és céljáról, felhasználva ehhez az OBH 2014. évben készített **összefoglaló elemzését**, mely a panasznap intézményének megreformálásával kapcsolatos. Ezt követően is indokolt a folyamatos kapcsolattartás és mindhárom oldalról az azonnali és kölcsönös tájékoztatás a gyakorlatban bekövetkező változásokról.

VII.

Központi és a törvényszék által szervezett képzések

1. Központi képzések:

A bírák és igazságügyi alkalmazottak központi képzésben történt részvételének valamennyi adatát tartalmazza a Pécsi Törvényszék 2014. évi működéséről szóló beszámoló.

Közismert, hogy a helyi képzések, oktatások, továbbképzések a jövőben nagyobb hangsúlyt kapnak a központilag szervezett képzéseknél. Ennek okai is ismertek. Ugyanakkor - bár e kitérő nem igazgatási-vezetői tervek megfogalmazását célozza - szeretnék rámutatni a központi képzések olyan elvitathatalan előnyeire, melyek helyi szinten nem, vagy kevésbé érvényesülnek. Elsősorban a MIA által szervezett és bonyolított központi képzések azok, melyek többszörösen is pozitív eredménnyel járnak. Ezek során az új ismeretek megszerzése mellett, emberi és szakmai információ-cserére is alkalom

adódik olyan kollégákkal, akikkel egyébként nem kerülnének kapcsolatba a képzésben résztvevők. Ugyanakkor nem elhanyagolható a MIA-n bonyolított hosszabb tartamú képzések **rekreációs** szerepe sem, különösen a bírák számára, akik közül viszonylag nagy számban, emiatt is igényelnék a bírói lét kezdeti első három éve után is, a hosszabb időtartamú központi oktatások és továbbképzések szervezését.

2. Helyi képzések:

2.1. A helyi oktatási terv keretében - de az OBH finanszírozásában - 2015. május, június és szeptember hónapokban kerülnek megtartásra olyan központi kötelező és ajánlott képzések, melyek közül négynek a helyszíne a Pécsi Törvényszék.

Ezek az alábbiak:

A szakértői bizonyítás - polgári és büntető - témakörében, a Pécsi Ítéltáblával és a Szekszárdi Törvényszékkal közösen, míg az érzékenyítő képzés a Pécsi Ítéltáblával közösen, és az un. awareness képzés, melyet az Alkotmányvédelmi Hivatal ad elő, csak a Pécsi Törvényszék és a helyi bíróságok bírái és bírósági titkárai részére. Utóbbi képzést kivéve, a másik három alkalommal a Pécsi Ítéltábla és a Pécsi Törvényszék bírái vezetik a stúdiumokat, akik maguk is részt vesznek előzetesen a képzők képzésén.

A hatékonyság és időszerűség - polgári, büntető - kérdéskörében megtartandó oktatások szervezője a Kaposvári Törvényszék lesz, míg az oktatások megtartására, nagy valószínűséggel, Fonyódon kerül sor a Pécsi Ítéltáblával, a Zalaegerszegi és a Szekszárdi Törvényszékkal közösen.

2.2. Helyi képzések hosszabb távon:

A Bszi. vonatkozó rendelkezései értelmében a törvényszék elnöke szervezi és ellátja a hatáskörébe utalt oktatási és továbbképzési feladatokat, míg az **ítélőtábla elnöke** részt vesz az illetékességi területén működő bíróságok bírái és igazságügyi alkalmazottai képzésének *koordinálásában*, és az OBH elnökének a regionális képzési feladatokra vonatkozó határozatának megfelelően koordinálja az illetékességi területén foglalkoztatott bírák regionális képzését.

Fentiekből adódóan a hosszabb távra tervezett oktatási célok realizálásához együttes feltételeknek kell teljesülnie.

- A Pécsi Ítéltábla 2014. október 17-én együttműködési megállapodást kötött a Pécsi Törvényszékkal a törvényszéken joggyakorlati idejüket töltő fogalmazók foglalkoztatása és képzése tekintetében. Már ezt megelőzően is voltak kialakult módszerei a két bíróság együttműködésének, így a közös munkát a jövőben is folytatni kell, lehetőség szerint bővítve annak kereteit.
- A bírósági integritás témakörében, a Bírói Etikai Kódex kapcsán már jeleztem a jövőbeni oktatás és az ismeretek folyamatos terjesztésének szükségességét.
- Ugyancsak utaltam a megelőzőekben a jelenleg szerkesztés alatt álló új informatikai szabályzatra. A szabályzat jóváhagyását és közzétételét követően, az ismeretek

rögzítése (megszerzése), esetleg ismétlése, és értő áttekintése érdekében feltétlenül szükségesnek ítélem, az egyes helyi bíróságokon és a törvényszéken elkülönítve szervezett oktatások megtartását, fűszervezve a napi szövegszerkesztői ismeretek elmélyítésével és a már hivatkozott távoli asztal működtetésére vonatkozó szabályok és az otthon is elérhető Complex jogtár belépési módjának bemutatásával.

- A Kormány 2015. január 14-én elfogadta az **új polgári perrendtartás** koncepcióját. A kodifikációs folyamat következő állomása a koncepció szakmai - társadalmi vitája lesz, melyet az új törvény normaszövegének kidolgozása követ és várhatóan 2017. év elején dönt az országgyűlés a törvény elfogadásáról. Az OBH elnöke "Új Pp.Munkacsoportot" hozott létre és a kollégium- és regionális kollégiumvezetőknek megküldte a koncepciót, véleményével együtt. A bíróságok kollégiumai a koncepciót és az OBH elnökének véleményét részben egységes tematika szerint fogják megvitatni.* (*Központi Bírósági Intranet, 2015. 02.17.)

Az új Pp. jövőbeni rendelkezéseinek megismerési folyamatába illeszkedik, hogy a bírák, bírósági titkárok, fogalmazók és esetlegesen további igazságügyi alkalmazottak is részt vehetnek a Koncepció társadalmi vitájában.

- A törvény elfogadását követően szükséges lesz, központi, vagy regionális - illetve helyi képzés keretében az új szemlélet és elvek, valamint a jogszabály rendelkezéseinek **oktatása**.
- Az **új büntetőeljárás** koncepcióját a Kormány 2015. február 11-én fogadta el. Az OBH a "Be. Kodifikációs Munkacsoport" közreműködésével összefoglalót készített, melyet az OBH elnöke az ítéltáblák és törvényszékek elnökeinek megküldött és az a központi intraneten is közzétételre került. (A Kodifikációs Bizottságban a bírói kar is képviselteti magát és a koncepcióval kapcsolatban az OBH Munkacsoportja által megfogalmazott vélemény is megjelent.)
A kodifikációs-jogalkotási folyamat jövőbeni mozzanatai azonosak lesznek az új Pp. kapcsán a fentiekben leírtakkal, melyből adódóan a későbbiek során aktuálissá válik az **új Be.** szabályozásának oktatása is a bírák, titkárok és fogalmazók részére.

3. Költséghatékony együttműködés a képzés különféle formáiban más bíróságokkal és intézményekkel:

3.1. Az együttműködés keretei a jövőben más bíróságokkal:

A Pécsi Törvényszék 2015. januárjában együttműködési megállapodást kötött a Kaposvári Törvényszékkel az "Európai közösségi jog alapvető normái" tárgyában indított képzés kapcsán. A felek megegyeztek abban, hogy a Pécsi Törvényszéken tartandó képzésben a Kaposvári Törvényszék fogalmazói is részt vesznek és beszámoltatásukra is a képzés helyén kerül sor.

A jövőben célszerű lenne felmérni a hasonló módon közösen megvalósítható helyi képzési formákat. A területileg egymás szomszédságában működő, vagy egyszerűen és gyorsan megközelíthető törvényszékek elnökei részére felhívást kell küldeni azzal a kéréssel, hogy ki-ki tekintse át saját oktatási rendszerét, vannak-e annak olyan elemei, melyeket az adott bíróság székhelyén - kölcsönösen - térítés nélkül, vagy megállapodott térítési költség ellenében biztosíthatnának egymás alkalmazottai részére. A felajánlást elfogadó bíróság a szervezési munkát, a helyiségek és képzést végző személyekkel kapcsolatos kiadásokat csökkenthetné, vagy takaríthatná meg ezáltal.

3.3. Együttműködés a Pécsi Tudományegyetemmel és a társszervekkel:

A korábbi évek hagyományait folytatta a Pécsi Törvényszék, amikor 2014. szeptember 12-én szakmai gyakorlat biztosítására együttműködési megállapodást írt alá a Pécsi Tudományegyetemmel. A megállapodás határozatlan időre - hosszú távra - szól és a gyakorlati oktatásban egy - a képzést vezető - bíró és a Pécsi Törvényszék IHO vezetője vesz részt. A feladat nagy volumenű, jelentős óraszámot foglal magában és komoly felkészülést igényel a két oktatótól.

Emellett visszautalok a Pécsi Törvényszék 2014. évi beszámolójában megjelölt oktatási intézményekkel kötött megállapodásokra, melyek alapján az intézményekkel a kapcsolattartás folyamatos. Az együttműködés további bővítési lehetőségeit a későbbiek során részletezem.

A társszervek közül jelenleg a Baranya Megyei Főügyészséggel folynak tárgyalások együttműködési megállapodás megkötéséről, mely az ügyészség bevonását célozná a "Nyitott bíróság" programba, annak érdekében, hogy előadások keretében az iskolák tanulói közvetlenül ismerhessék meg - a bíróság mellett - egy másik hivatásrend szerepét, felépítését és működését is.

Ugyanezzel a céllal a jövőben a Baranya Megyei Rendőr-főkapitánysággal és a Pécsi Ügyvédi Kamarával is egyeztetéseket kell kezdeményezni, mert így kaphatnak az érdeklődők teljes képet az igazságszolgáltatás rendszeréről. Ez ugyanakkor nem jelentene feladat-átadást a másik három hivatásrend részére a programon belül, mert az együttműködés irányító szerepe továbbra is a bíróságokat illetné, a program irányvonalának meghatározásával együtt.

VIII.

A Pécsi Törvényszéket és az illetékességi területén működő helyi bíróságokat egységesen érintő közös programok

1. Tanúgondozás, áldozatvédelem:

A Pécsi Törvényszéken és a helyi bíróságokon összesen 7 tanúgondozó került kijelölésre 2014. novemberében. Jelenleg a Pécsi Járásbíróságon, elnöki intézkedés alapján, a "Gyermekeközpontú igazságszolgáltatás" keretében létrehozott helyiségben várakozhatnak azok a tanúk is, akiknek személyes biztonsága ezt indokolja, vagy a bíró engedélyezte

számukra, hogy a vádlott távollétében tegyenek vallomást.

- A tanúgondozás érdekében ezideig megtett intézkedések mellett, azokon a bíróságokon, ahol erre lehetőség nyílik, szükséges az elkövetkezendő években tanúváró-helyiség kialakítása. Ezek használata különösen akkor indokolt, mikor a tanúk vagy a sértettek félnek, illetve tartanak a peres felektől, a vádlottól, vagy vádlottaktól és pszichésen is megterhelő számukra, hogy egy légtérben várakozzanak az eljárás alá vont, vagy abban résztvevő személyekkel. E szobákban is elhelyezendő a tábla, mely az adott bíróság tanúgondozásra vonatkozó információit részletesen tartalmazza, illetve szórólapokat kell készíteni, a helyiségben elhelyezve azokat.

Az **áldozatvédelemnek** is része a tanúgondozás. A védelem egyik célja, hogy a büntetőeljárás során ne érhék a bűncselekmény áldozatát olyan újabb sérelmek, melyek tovább fokozzák az őt korábban ért traumát. A sértettnek lehetőséget kell adni arra - különösen az erőszakos bűncselekmények esetében -, hogy félelmeit előadhassa a bíróságon és egyfajta védelmet nyerhessen az eljárás során.

- A tanúgondozó az érintett tanúval/sértettel csak kivételesen kerül személyes kapcsolatba. Egyes büntetőügyekben azonban a sértettek/tanúk száma rendkívül nagy. A jövőben a tanúgondozó az ilyen ügyekben - a tárgyaló bíró döntése alapján - a tárgyalási napokon folyamatosan a sértettek rendelkezésére állhatna személyesen is, és ugyanilyen módon nyújthatna támogatást az erőszakos bűncselekmények sértetteinek, akik részére különösen fontos az elkülönített váróhelyiség biztosítása.

2. Gyermekközpontú igazságszolgáltatás:

A "Gyermekközpontú igazságszolgáltatás" elnevezésű projekt célkitűzései a polgári (elsősorban családjogi) és a büntető ügyek kapcsán a gyermekek érdekeinek védelmét szolgálják mindazon esetekben, mikor tanúként, sértettként, terheltként, vagy bármely okból a per tárgya által érintett személyként kell az eljárásban részt venniük.

- Az OBH célul tűzte ki a program keretén belül, hogy 2014. december 31-ig minden 7 főnél nagyobb létszámú bírósági épületben gyermekmeghallgató szoba kerüljön kialakításra. Az előző pontban hivatkozott tanúváró-helyiség kialakítása során - átmeneti megoldásként - a jövőben minden bíróságon oly módon szükséges a helyiség belső tervezése, hogy az a gyermekkorúak fogadására is alkalmas legyen, azzal, hogy annak használata során utóbbiak élveznének elsőbbséget.

3. Bírósági közvetítés:

A Pécsi Törvényszék illetékességi területén működő bíróságokon 2014. novemberét megelőzően egy bírósági titkár, ezt követően - az ügyek számának jelentős emelkedése miatt - további egy titkár került kijelölésre a közvetítő tevékenység ellátására. Az elmúlt időszakban főként családjogi és házastársi-élettársi vagyonközösségi ügyekben kértek közvetítést a felek. Az országos eredményeket tekintve a helyi közvetítői munka kiemelkedően sikeres volt 2014-ben.

- A jövőben lehetőséget látok arra, hogy nagyobb szerepet kapjon a közvetítés a *polgári* perekben, különösen amely ügyekben a peres felek személyes ellentétei kiélezettebbek, mint általában (pl.: tulajdoni-birtokperek), vagy amikor a bizonyítás összetettsége folytán többféle szakvélemény beszerzése nehezíti az ügymenetet és jelentősen növeli a perköltséget is. *Munkaiügyi* perekben a bírónak - a polgári perrendtartás által szabályozott - kötelezettsége az ügy érdemi tárgyalásának megkezdését megelőzően, a felek közötti egyeztetés. Ez azonban szintén nem zárja ki, hogy a bírák az eddigieknél gyakrabban javasolják, illetve hívják fel a felek figyelmét a közvetítés lehetőségére, mert a közvetítő előtti megegyezés ebben az ügyszakban is ugyanazokkal az előnyökkel jár, mint a többi perben.
- A fentiek mellett jövőbeni cél a bírák folyamatos ösztönzése, ha esélyt látnak a felek megegyezésére - amely több időt és energiát igényel a tárgyalás keretén belül biztosíthatónál - úgy mindig hívják fel a figyelmet a közvetítés lehetőségére.

4. Nyitott bíróság:

A Pécsi Törvényszék a "Nyitott bíróság " program megvalósítását 2012. októberében kezdte meg. Az elmúlt kb. 2 és fél évben a programban részt vevő középiskolák diákjai nagy számban látogattak különféle bírósági tárgyalásokat, hallgattak előadásokat, résztvettek perszimulációs foglalkozásokon és különösen nagy érdeklődést tanúsítottak a börtönlátogatások iránt. Az oktatási intézmények pedagógusainak és tanulóinak visszajelzései egyértelműen a program sikerét igazolják.

- Pécs városában a Pécsi Tudományegyetemen 10 kar működik. Az Állam- és Jogtudományi Kar hallgatóinak részvétele nem indokolt a programban, mert az ő képzésük magasabb szinten folyik, mint amely ismereteket a "Nyitott bíróság" program közvetít.

Azonban a pécsi székhelyű Általános Orvostudományi-, Bölcsészettudományi-, Egészségtudományi-, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési-, Közgazdaságtudományi-, Művészeti-, Pollack Mihály Műszaki és Informatikai-, és Természettudományi Kar tekintetében a jövőben a program kiterjesztése megvalósítható lenne a felsőoktatási intézmények hallgatói részére is. Tekintve, hogy ennek nagyságrendje és intézményi érintettsége, sokszínűsége nem fér a korábbi keretek közé, a megvalósítás csak az OBH közreműködésével és jóváhagyásával lehetséges. Ez utóbbi birtokában első lépés a kapcsolatfelvétel kell legyen az intézmények vezetőivel. Pozitív hozzáállásuk esetén kapcsolattartó kijelölését/ajánlását indokolt kérni, esetleg a helyi diákszervezet vezetőjét felkérve a feladatra. Tisztázni kell, oktatnak-e az intézményben jogi ismereteket és, ha igen, annak milyen összetevői vannak. A már klasszikusnak mondható programok mellett (előadások, börtönlátogatás, tárgyalás-hallgatás) javaslatokat lehet kérni a hallgatóktól arra, hogy a bíróságok működésével összefüggésben milyen további

információkat igényelnek. Mivel ők már saját elképzelésekkel, kialakult életszemlélettel rendelkeznek, az igazságszolgáltatás új - a program által eddig nem érintett - területeire is ráirányíthatják a figyelmet.

Egyre inkább teret nyer az az elgondolás, mely szerint a középiskolákban - és a felsőfokú oktatás során is - a jogrendszer és egyes jogterületek alapvető rendelkezéseit meg kell ismertetni a tanulókkal, és hallgatókkal, mert ezek alkalmazása olyan alapvető követelmény a mindennapi életben, mint a számítógép ismerete. E tervnek mintegy próbaköve lehetne a "Nyitott bíróság" beléptetése a felsőoktatásba, felmérve a hallgatók érdeklődési szintjét és annak irányait.

Záró gondolataim

A bíróságok rövid- közép- és hosszú távú céljait az OBH elnöke határozta meg alapelvei szinten stratégiai célkitűzéseiben, melyek közzététele óta folyamatos az iránymutatás a megvalósításukat szolgáló egyes részfeladatok tekintetében.

Utóbbiak rendkívül sokrétűek és amellett, hogy elsődlegesen az ítélezés színvonalának és időszerűségének javítása a cél, olyan projektek is elindultak ezt támogató feladatként, mint pld. az e-bíróságok - sokirányú változással az ügykezelésben és ügyfélkapcsolatokban -, a szolgáltató jellegű bíróság, a perek számának csökkentését és a jogi vitamegoldás kultúrájának társadalmi szintű javítását célzó közvetítői eljárás, a társadalom szélesebb rétegeinek bevonásával betekintés a bíróságok életébe, regionális szinten működő kollégiumok és Központi Szabálysértési Bíróságok kialakítása, gyermekközpontú igazságszolgáltatás, tanúgondozás és áldozatvédelem, helyi szintű képzések és továbbképzések, (más irányultsággal: az igazságszolgáltatásban dolgozók művészi készségeinek bemutatása, a bíróságok hagyományainak ápolása) stb..., melyek mellett további, teljességgel eltérő célok és feladatok kitűzése a Pécsi Törvényszék vonatkozásában nem tűnik indokoltnak és kellően megalapozottnak, különös figyelemmel a költségvetési előirányzatra, a személyi és tárgyi feltételekre is.

A központilag kitűzött célok teljesítése minden törvényszékre egyedi, sokszínű feladatokat ró, azok egyaránt érintik a bírókat és az igazságügyi alkalmazottakat.

Emellett már megindult az új Be. és az új Pp. jogalkotási folyamata, melyben szükséges, hogy a bírák véleményt nyilvánítsanak, majd az új törvények rendelkezéseit kell rövid idő alatt elsajátítaniuk az alkalmazás szintjén.

Mindezekből következően, a minőségi ítélezés és az azzal közvetlenül összefüggő problémák megoldása mellett, olyan jelentős mennyiségű, változatos feladat hárul a bírókra és az ő munkájukat támogató bírósági vezetőkre, valamint igazságügyi alkalmazottakra, hogy *alapvetően* ezek megismertetését, felosztását és színvonalas - az

egyedi vonásokat sem nélkülöző - végrehajtását tekintem a törvényszék igazgatási vezetése feladatának rövid- közép- és hosszútávon, az OBH elnöke stratégiai céljainak megvalósítása és a Pécsi Törvényszék kiegyensúlyozott, a szabályozóknak megfelelő működtetése érdekében.

Pécs, 2015. március 25.

dr. Rendeki Ágnes

A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elnöke,
a Pécsi Törvényszék megbízott elnöke